

MARTEN MUSKEE

In het centrum van Birmingham is veel geïnvesteerd in de aankleding van de openbare ruimte en veiligheid. Er is onder meer gekozen voor een permanente fototentoonstelling in de buitenlucht

Heffing bij ondernemers

Successen in Birmingham

Birmingham ligt ten Noordwesten van Londen in de West Midlands. Het is de op een na grootste stad van het land en telt bijna één miljoen inwoners. In de metropool leven 2,6 miljoen mensen. De stad was ooit het cen-

trum van de Britse metaalindustrie, de rokende fabrieksschoorstenen leverden de regio de naam Black Country op. Wapens auto's en motorfietsen: in Birmingham werden wereldberoemde producten gemaakt. Na de teloorgang van de zware industrie volgde een periode van hoge werkloosheid en verloedering. De stad is echter helemaal opgekrabbeld en vormt nu een centrum voor de dienstverlenende sector met futuristische hoogbouw.

Birmingham wordt jaarlijks door miljoenen toeristen bezocht en biedt na Londen West End de beste gelegenheid van het land om inkopen te doen.

De *Bullring* bijvoorbeeld is een drielaags koopcentrum waarbij de meest doorgewinterde shopper zijn vingers aflijkt. Een totale cultuurschok vergeleken met de oude grauwe industriecomplexen. Er kwam een luchthaven en toen zo'n vijftien jaar geleden het *National Exhibition Centre* werd gebouwd, kwam de zaak in een stroomversnelling. Het centrumgebied met Broad Street als levensader telt een oneindig aantal trendy bars, restaurants en andere uitgaansgelegenheden. Er zijn wekeinden dat zo'n 170.000 bezoekers op de leisure-activiteiten afkomen. Dat bracht in het verleden de nodige problemen mee. Sinds Broad Street echter is opgenomen in een BID-project, wordt de stroom bezoekers bijna probleemloos verwerkt. Broadstreet geldt als succesverhaal voor de Britse BID-projecten.

Broad Street (geel gemarkeerd) vormt de kern van het BID-gebied. De ondernemers aan de rand van het gebied betalen een lagere bijdrage in het BID-fonds

Een samenwerkingsverband tussen ondernemers en stadsbestuur, waarbij de eersten een heffing betalen en de opbrengsten zelf inzetten om winkelstraten, stadscentra of bedrijventerreinen op te plussen. Dat is de basis van de succesvolle 'Business Improvement Districts' (BID's) in het buitenland.

Rotterdam nam vorige week een kijkje in Birmingham.

Nu bestaan er al veel samenwerkingsverbanden in de Nederlandse stadscentra, maar de meerwaarde van een BID zit met name in de structurele en evenwichtige financiële voorziening en het voorkomen van free-rider-gedrag waarbij sommige ondernemers een financiële bijdrage weigeren, maar wel mee profiteren van de investeringen. Met BID's kunnen in binnensteden, winkelgebieden en bedrijventerreinen

gewijze samenwerking van ondernemers en gemeente mogelijk is. Samen met het ministerie van Economische Zaken is een internationale verkenning uitgevoerd, inclusief een net afgerond onderzoek over de kansen voor BID's in dit land.

Bert Kandel, als stadsmarinier verantwoordelijk voor het Centraal Station en de binnenstad van Rotterdam, is onder de indruk van hetgeen hij ziet tijdens de excursie door Broad Street, een BID-project in Birmingham. De straten zie er onnaards schoon uit, er is bijna geen sigarettenpeuk te vinden. Dit in tegenstelling tot het aantal stadswachters dat er rondloopt.

kijkt naar de maatregelen die ze hier nemen, dan zie je dat we in Rotterdam eigenlijk precies hetzelfde doen. Extra toezichthouders, extra schoonmaakbeurten, verslaafden die in de buurt aan het werk worden gezet, training van winkelpersoneel en de inzet van een jeugdserVICETEAM. Al dit soort inspanningen hebben er toe geleid dat er in de laatste twee jaar geen grote incidenten waren. Zowel de stad als de ondernemers varen hier wel bij. Maar we hebben een instrument nodig dat ons legitimiteit en extra budget verschaft. Met de nadruk op extra, de gemeente heeft een basiszorgplicht. Het

geeft de stad kwaliteitsinjectie

nen actuele problemen zoals veiligheid, leegstand en een verminderde aantrekkingskracht bestreden worden. De bijdrage van het bedrijfsleven is verplicht, het lokale bedrijfsleven beslist via een wettelijk bepaalde meerheid of de BID doorgaat en waar de gelden aan worden besteed. Op die manier worden de free-riders er dus ook bij betrokken. Het gaat altijd om extra maatregelen, boven op hetgeen de gemeente doet. Het initiatief ligt bij de ondernemers en zij regelen ook zelf de uitvoering.

Voortrekkersrol

Rotterdam, het schoolvoorbeeld van succesvol binnenstadsmanagement, speelt samen met de Ondernemersfederatie Rotterdam City een voortrekkersrol bij de introductie van BID's in Nederland. In het kader van het veiligheidsbeleid in de binnenstad kwam de vraag op of een structurele organisatievorm voor gebieds-

Een enorm uitgebreid netwerk aan camerastelsels waakt over het gebied en volgens de gids wordt een onregelmatigheid binnen vijftien seconden opgepikt. Bedelaars zijn er niet te vinden. Overal hangen 'kraakproof' collectebussen waar mensen geld in kunnen gooien, de opbrengst wordt aan de dak- en thuislozen besteed. Bedelen heeft dus geen zin en is bovendien verboden. Blinden beschikken over een zender die om de zoveel meter contact heeft met een intercom die hen vertelt waar ze zich bevinden.

Ook hangen overal intercomstelsels waar burgers in nood zich kunnen melden. Het geheel aan maatregelen zorgt ervoor dat het aantal incidenten tegenwoordig op de vingers van één hand te tellen is. 'Birmingham doet het goed', erkent Kandel. 'Vijftien jaar geleden zag het er hier compleet anders uit. Als je

initiatief voor de extra inspanning ligt bij de ondernemers. De gemeente heeft wel een duidelijke rol in het geheel want het is de natuurlijke partner om zaken mee te doen.'

Moeizaam

Binnen de huidige wetgeving is een BID in Nederland niet mogelijk. Collectieve activiteiten om winkelgebieden en bedrijventerreinen aantrekkelijker en veiliger te maken, hebben hierdoor vaak onvoldoende financiële basis en komen moeizaam van de grond.

Guus van der Werff, directeur van de Ondernemersfederatie Rotterdam City, stelt dat ondernemers zich moeilijk binden en niet de verantwoording nemen voor datgene waartoe ze op aarde zijn: ondernemen.

'Er zijn te veel ondernemers die te gemakkelijk de verantwoording voor veel kwesties bij de gemeente leggen. Zij moe-

De particuliere stadswachten, de zogeheten *street wardens*, leiden de grote stroom bezoekers aan het nieuwe centrum in goede banen

ten verder kijken dan de etalage van hun winkel. Vervolgens speelt ook de vraag hoe je de gemeente bij de les trekt. Te vaak legt de gemeente bedenkens van ondernemers onder op de stapel, omdat bestuurders het eng vinden dat anderen meedenken over geldzaken. Een BID geeft antwoord op al deze vragen. De precarioheffing vormt hiervoor geen goed instrument. De heffing moet een duidelijke basis hebben, het gaat om de continuïteit van het proces. Op het moment dat ondernemers zien dat ze zelf met fondsgelden iets extra's kunnen doen, wordt het voor hen interessant. Ik ben ervan overtuigd dat het werkt. Geef ondernemers invloed, anders verarmt de stad en verliest het de concurrentieslag met andere steden.'

Engeland

In Engeland heeft het lokale bestuur de verplichting om de ontwikkeling van een BID te steunen en de oprichting te faciliteren. De meerderheid van de ondernemers moet bij een stemming voor zijn en de voorstemmers moeten ook meer dan de helft van de vastgoedwaarde in hun bezit hebben.

Een BID wordt in Engeland voor maxi-

maal vijf jaar ingesteld. De ondernemers betalen de heffing via de ondernemersbelasting. De hoogte van de bijdrage ligt meestal tussen de één en twee procent

Leiden en Rotterdam koploper

Leiden heeft al ervaring opgedaan met een fonds gebaseerd op een vrijwillig verhoogde OZB. De gelden worden geïnvesteerd in gebiedsverbetering voor en door ondernemers. De OZB bleek een zeer geschikte basis. Fondsvorming op een andere manier verwatert nogal eens. Nadeel van deze constructie is dat de OZB in heel Leiden verhoogd moet worden. Een verhoging in een deelgebied is wettelijk niet mogelijk.

De gemeente Rotterdam wil een nieuw ondernemersfonds van 2,4 miljoen euro voor gebiedsverbeteringsprojecten invoeren voor en door ondernemers. In het centrumgebied van Rotterdam wordt dit jaar gestart met een BID-pilot. Voor deze gebiedsverbetering is 600.000 euro gereserveerd. Zodra het wettelijk mogelijk is, maken het Rotterdamse en Leidse initiatief plaats voor de BID-heffing.

van de belastbare waarde. De lokale BID-organisatie mag echter zelf de heffingslimiet bepalen.

In Birmingham worden verschillen aangebracht in de heffing naar doelgroepen. Nachtelijke uitgaansgelegenheden betalen meer dan winkeliers en kantoren. Bedrijven aan de rand van een BID-gebied betalen een lager percentage. Het bestuur van de BID-organisatie in Birmingham bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente, ondernemers, politie en een buurtorganisatie.

Aanbeveling

Het onderzoeksrapport 'Business Improvement District, Ondernemersinitiatief beloond', beveelt aan ook in Nederland BID's mogelijk te maken. Met een BID is het gemakkelijker voor ondernemers in hun eigen gebied te investeren in kwaliteit en concurrentiekracht want het systeem leidt tot kostenvermindering (gezamenlijke inkoop diensten), omzetstijging (meer bezoekers), waardestijging van het onroerend goed (minder leegstand, hogere omzet), een vitale stad en hogere inkomsten voor de gemeente.

Voor Joost Menger van Menger Advies,

Blinde bezoekers beschikken over een zender die om de zoveel meter contact heeft met een intercom die meldt waar ze zich bevinden

verantwoordelijk voor het onderzoeksrapport en voorheen ontwikkelingsmanager binnenstad Rotterdam, is het belangrijkste bewijs van de werking van een BID, het feit dat de doelstellingen in het buitenland identiek zijn aan die van het Rotterdamse citymanagement.

Doorgeefluik

'Het gaat om een heffing, de lokale overheid is slechts een doorgeefluik. De ondernemer krijgt het geld direct terug en bepaalt zelf wat hij daar meedoet. Als

politiek zeg je "ondernemer hou je broek op en gemeente faciliteer dat". Je kunt als heffing een percentage van de vastgoedwaarde nemen, er zijn ook BID's die van de gevelbreedte uitgaan. Voordeel van de OZB is dat het systeem al klaar ligt, alle panden zijn op hetzelfde moment getaxeerd. Wel moet dan wettelijk geregeld worden dat een OZB-verhoging alleen in een bepaald deelgebied van de gemeente ingevoerd kan worden. 'Belangrijk is een maximale duur aan een BID te stellen, het moet voor onderne-

mers overzichtelijk blijven. In principe is het logisch dat de gemeente partner in het geheel is, want het gaat om een faciliterend instrument voor gebiedsgericht beleid en de gemeente gaat over de openbare ruimte.'

Overal staan collectebussen voor de dak- en thuislozen

Steden willen gebiedsgebonden heffing

Het Platform Binnenstadsmanagement deed deze week een oproep aan het kabinet gebiedsgebonden heffingen mogelijk te maken in de vorm van BID's. De huidige wetgeving laat geen ruimte aan gemeenten en ondernemers om een BID mogelijk te maken. Het platform waarbij 55 steden zijn aangesloten, wil in eerste instantie een aantal pilots met BID's uitvoeren. Zes steden hebben een intentieverklaring ondertekend om hiermee te experimenteren. Het Platform Binnenstadsmanagement stelt nadrukkelijk dat het niet gaat om een nieuwe belastingmaatregel, maar het bieden van een mogelijkheid aan het bedrijfsleven om zelf te investeren,

waarbij de overheid faciliterend optreedt. 'Onder onze leden bestaat veel belangstelling voor een nieuwe aanpak om de kwaliteit van winkelstraten en stadscentra te verbeteren', stelt Felix Wigman, de voorzitter van het platform. 'Vaak gaat het daarbij om zaken als veiligheid en leefbaarheid. Wij discussiëren al langer over manieren om via heffingen stadscentra aantrekkelijker te maken en het ondernemersklimaat te verbeteren. Daarvoor bestaat veel draagvlak onder de lokale politiek en ondernemers. Wij zien BID's als een goede basis die in het buitenland hun waarde hebben bewezen, Birmingham vormt een schitterend voorbeeld. Een BID is in principe voor iedere stad en ieder bedrijventerrein van toepassing.'